

Zpravodaj č. 3

projektu „Výuka k různosti jako součást multikulturní výchovy a vzdělávání“

(zkrácený název „Výuka k různosti“)

reg. číslo projektu: CZ.1.07/1.2.00/08.0110, OP VK

Březen 2011

Motto:

„Handicap neznamená neschopnost“

www.nejsmevsichnistejni.cz

Místo úvodu

Vážené kolegyně, vážení kolegové, příznivci diverzitních přístupů ve vzdělávání i v životě, dostáváte do ruky třetí číslo Zpravodaje, které je charakteristické tím, že přináší ukázkou metodiky pro použití učební opory „Výuka k různosti“. Metodiku vypracoval kolektiv odborníků z Národní rady osob se zdravotním postižením ČR, o. s., Praha (NRZP ČR Praha) ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze (VÚP), který se v rámci reorganizace MŠMT ČR od 1. 7. 2011 sloučí s několika ostatními přímo řízenými organizacemi (OPŘO) MŠMT ČR, ale jehož zapojení do projektu OP VK zůstává nezměněno. Nástupnickou organizací se stane Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV).

Součástí tohoto čísla jsou, v rámci zachování tradice ve vydávání Zpravodajů, také rozhovory se spoluautorkou metodiky a s autory textů o jednotlivých druzích handicapů, které tvoří obsah modulu 1.1.3 „Zásady správné komunikace s OZP“:

- s Mgr. Lucií Kuchťákovou, která komentuje vznik metodiky pro zavádění učební opory „Výuka k různosti“ a odpovídá na otázky týkající se možných limitů a omezení ve využívání výstupů z projektu v pedagogické praxi.
- s Mgr. Pavlem Macháčkem z Tyfloservis o. p. s., Praha
- s Ing. Petrem Konvalinkou ze

Střední školy F. D. Roosevelta pro tělesně postižené Brno

- s Mgr. BcA. Radkou Kulichovou, Dis., z Unie neslyšících Brno, o.s., kteří odpovídají na otázky týkající se limitů a omezení ve využívání tří částí modulu 1.1.3 „Zásady správné komunikace s OZP“ v pedagogické praxi škol.

V další části Zpravodaje najdete ukázkou metodiky pro využívání učební opory „Výuka k různosti“ v pedagogické praxi autorů z Národní rady osob se zdravotním postižením ČR, o. s., Praha ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze (VÚP Praha), od 1. 4. 2011 s Národním ústavem odborného vzdělávání (NÚOV Praha). Závěr Zpravodaje tvoří „Odpovědi zástupců pilotních škol na otázky prezentované na semináři autorů a zástupců pilotních škol dne 22. 11. 2010 k pracovní verzi výukových materiálů projektu“ a seznam partnerů projektu.

Všem čtenářům Zpravodaje přeji příjemné počtení a také věřím, že je nezkalí ani skutečnost, že MŠMT ČR své zpoždění ve schvalování monitorovacích zpráv tohoto projektu (které ke dni vydání tohoto 3. čísla Zpravodaje přesáhlo 1 rok) postupně začne eliminovat.

Ing. Tomáš Sokolovský, CSc.
sokolovsky@free-art.cz
koordinátor projektu
„Výuka k různosti“

Centrum vizualizace a interaktivity
vzdělávání, Ostrava

Obsah

Místo úvodu

Ing. Tomáš Sokolovský, CSc., koordinátor projektu
„Výuka k různosti“

strana 1

Rozhovor s Mgr. Lucií Kuchťákovou, garantkou metodiky učební opory „Výuka k různosti“

strana 2

Rozhovor s Mgr. BcA. Radkou Kulichovou, DiS., z Unie neslyšících Brno, o. s.

strana 3

Rozhovor s Mgr. Pavlem Macháčkem z Tyfloservis o. p. s., Praha

strana 4

Rozhovor s Ing. Petrem Konvalinkou ze Střední školy F. D. Roosevelta pro tělesně postižené, Brno

strana 5

Vybraná ukázkou metodiky pro použití učební opory „Výuka k různosti“ ve výuce Kolektiv autorů Národní rady osob se zdravotním postižením ČR, o. s., Praha

strana 6

Odpovědi zástupců pilotních škol na otázky prezentované na semináři autorů a zástupců pilotních škol dne 22. 11. 2010 k pracovní verzi výukových materiálů projektu

strana 8

Koordinátor a partneři projektu

strana 21

Rozhovor s Mgr. Lucií Kuchťákovou, garantkou metodiky učební opory „Výuka k různosti“

Metodika pro zavádění učební opory „Výuka k různosti“, na jejíž tvorbě se autorsky podílíte bude využíván ve výuce žáků na druhém stupni základních škol a na středních školách všech zaměření (humanitní, přírodovědné, technické, ekonomické, zdravotní atd...). To je docela široké spektrum, představující různé úrovně znalostí i různé úrovně chápání. Jak jste se s tímto faktem vypořádali?

Metodika k projektu „Výuka k různosti“ je rozdělena do dvou úrovní, a to právě z důvodu velkého věkového a rozumového rozpětí cílové skupiny žáků. Učitelé, kteří budou žáky seznamovat s problematikou si tak budou moci zvolit jednu z úrovní popřípadě úrovně kombinovat a upravovat tak, aby byla přízpůsobena konkrétním žákům.

Kompletní výukový produkt, který bude výstupem tohoto projektu, je značně obsáhlý. Je zřejmé, že učitelé v rámci hodinových dotací relevantních předmětů ho nebudou moci v celém rozsahu využít. Je podle vašeho názoru správné, že metodika nabízí učitelům, resp. jejich žákům takové množství informací? Nebylo v tomto případě na místě říci: „Méně je někdy více“?

Materiál obsáhlý opravdu je, to je ale podle mého spíše ku prospěchu. Není zde nic, co by bylo učitelům přikazováno po-

užit, ale pouze doporučeno, jak je možno texty různě propojovat kombinovat, vybírat podle situace, podle skladby žáků. Přiznávám, že ze začátku bylo dosti obtížné se s takovými rozdílnými texty vypořádat a nastavit strukturu pro metodiku, aby byl splněn cíl na co největší úrovni, která se od celého projektu očekává.

Je podle vašeho názoru výukový materiál a metodika k jeho zavádění do výuky, který v rámci projektu „Výuka k různosti“ vzniká, nutný? Není už u mladých lidí obecné povědomí o rovnocenném přístupu k osobám se zdravotním postižením na takové úrovni, že projekt jen opakuje všeobecně známá pravidla?

Jsem speciální pedagožka s dlouholetou praxí. Mezi lidmi z praxe je povědomí o rovnocenném přístupu ke zdravotně postiženým na velice dobré úrovni a snaží se všeobecně známá pravidla šířit dál. A právě tady naráží na neznalost, nezáměr a mnohdy až netečnost vůči osobám se zdravotním postižením. Všeobecně známá pravidla, o kterých se zmiňujete je nutné ve společnosti šířit všemi způsoby, jak jen je to možné. Je potřeba oslovovat a vzdělávat v této problematice co největší množství lidí, aby předsudky ze společnosti vymizely a mohly jsme všichni komunikovat, na takové úrovni, jakou si zaslouží lidská důstojnost. Metodika je důležitá, protože vzniklo velké množství odborných textů, různé odbornosti a z více úhlů pohledu. Je potřeba nasměrovat a vytvořit průvodce texty. Tuto funkci na sebe bere právě metodika. Problematika rovnocenného přístupu k osobám se zdravotním postižením není přece jen záležitostí mladých, ale celé společnosti.

Je podle Vašeho názoru vhodnější, aby metodika pro zavádění učební opory „Výuky k různosti“ umožňovala žákům i učitelům alternativní způsoby použití vč. Využívání pracovních listů v rámci různých předmětů na všech druhích pilotních škol?

Pokud bude metodika pro zavádění učební opory využívána v rámci co největšího počtu předmětů, ať již podle toho, co je v metodice doporučováno nebo podle toho, jak si zvolí sám učitel, bude splněn cíl, který si projekt klade již od počátku. Formou pracovních listů, které budou součástí, se tak výuka pro žáky stane zajímavější a ve spojení s praktickým využitím lépe pro žáky všech úrovní přijatelnější. Na základě doporučení v metodice si budou moci školy tvořit projekty zaměřené na tuto problematiku.

V jaké formě by měla být konečná verze metodiky?

Výsledný výukový produkt bude v elektronické podobě na jednom DVD, kde bude názorně oddělena základní část určená žákům, část nadstavbová určená učitelům, ale i zvědavým žákům a část výhradně pro učitele (cíle, didaktické pokyny apod.). A na přání učitelů, kteří budou s produktem pracovat, také v podobě tištěné pro snadnější a více přístupnější manipulaci s jednotlivými moduly (kapitolami).

Jakou bude mít konečnou podobu tištěná verze metodiky?

V tištěné podobě bude výukový materiál zpracován formou publikace pro učitele a pro žáky. Ve formě samostatných listů v kroužkové podobě, kde budou části rozebiratelné a různě kombinovatelné. To z toho důvodu, že se v praxi setkáváme s velkou kreativitou a tvůrčí fantazií učitelů. Je zde také zohledněn velký věkový a rozumový rozptyl žáků, kteří jsou cílovou skupinou.

V jakých předmětech bude metodika produktu nejvíce využívána?

viz. již zpracovaná tabulka (z výstupu ze semináře v Olomouci)

Jak vznikala samotná metodika?

Nejdříve jsme stanovili strukturu celé metodiky, aby byl splněn cíl celého projektu, který si zadavatelé stanovili. Nejzásadnější otázkou bylo zvolit postup zda pokračovat v modulech nebo se držet jednotlivých postižení. Já jelikož jsem speciální pedagožka jsem zastávala názor držet se jednotlivých postižení. Nakonec jsme se tak dohodli i s ostatními. Jsme si však vědomi toho, že tento přístup nemusí vyhovovat všem a proto jsme zvolily rozebiratelný formát, který svou podstatou neomezuje učitele ani v tom, že se budou muset tohoto modelu držet. Budou si moci svůj postup zvolit a nakombinovat zcela sami podle své potřeby a potřeby svých žáků.

Jak jste nakonec jednotlivé kapitoly strukturovali?

Jako první je pod názvem kapitoly stanoven cíl, který by měl být v jednotlivých hodinách splněn. Následují klíčová slova, samotný text, rozdělen pro žáky a pro učitele. Na konci textu následují otázky a úkoly, pro učitele klíč k úkolům a seznam použité literatury a dostupné zdroje, ze kterých lze čerpat rozšiřující informace.

Mgr. Lucie Kuchťáková
garantka metodiky učební opory „Výuka k různosti“

Rozhovor s Mgr. BcA. Radkou Kulichovou, DiS., z Unie neslyšících Brno, o. s.

Výukový materiál, na jehož tvorbě jste se autorsky podílel /podílela bude využíván ve výuce žáků na druhém stupni základních škol a na středních školách všech zaměření (humanitní, přírodovědné, technické, ekonomické, zdravotní atd...). To je docela široké spektrum, představující různé úrovně znalostí i různé úrovně chápání. Jak jste se s tímto faktem vypořádali?

Výukový materiál je poměrně specifický a ze zkušenosti vím, že žáci či studenti mají o této problematice nízkou úroveň znalostí, přičemž není rozhodující, jakou školu s jakým zaměřením studují. (Zpracovávala jsem diplomovou práci, kde jsem zkoumala informovanost mládeže o problematice sluchového postižení na středních školách s různým zaměřením. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že celko-

vá úspěšnost jednotlivých škol je vyrovnaná, úroveň znalostí v této oblasti není determinována odborným zaměřením školy.) Celý materiál má dvě úrovně. První základní a druhá rozšiřující úroveň, ve které jsou uvedeny nadstavbové a podrobnější informace pro případ většího zájmu studentů a žáků. Některé znalosti, například poznatky z oblasti anatomie, studenti pravděpodobně mají a v našich materiálech jsou uvedeny pro zachování celistvosti a návaznosti informací, pro některé možná budou rozšiřující.

Kompletní výukový produkt, který bude výstupem tohoto projektu, je značně obsáhlý. Je zřejmé, že učitelé v rámci hodinových dotací relevantních předmětů ho nebudou moci v celém rozsahu využít. Je podle vašeho názoru správné, že nabízíme učitelům, resp. jejich žákům

takové množství informací? Nebylo v tomto případě na místě rčení: „Méně je někdy více“?

Problematika sluchového postižení je velmi rozsáhlá. V tomto materiálu jsme se snažili uvést základní a nejdůležitější fakta. Již nyní jsou některé věci zjednodušeny a některé souvislosti neuvedeny. I přesto je pravda, že materiál je obsáhlý. V tomto případě si však myslím, že méně informací by mohlo způsobit nepřesné pochopení situace a mohly by vznikat mylné závěry ohledně jedinců se sluchovým postižením a jejich komunikace. Je důležité, aby si učitelé tento celý materiál nastudovali a dokázali se v dané problematice orientovat a odpovídat na případné dotazy studentů správně. Učitel má ve výuce, díky obsáhlosti materiálů, více možností volby témat. Obsáhlejší materiál nabízí více informací zvědavějším studentům, a pokud se některý ze studentů rozhodne pokračovat ve studiu na vysoké škole se zaměřením

na speciální pedagogiku, pak tento materiál jistě ocení.

Je podle vašeho názoru výukový materiál, který v rámci projektu „Výuka k různosti“ vzniká, nutný? Není už u mladých lidí obecné povědomí o rovnocenném přístupu k osobám se zdravotním postižením na takové úrovni, že projekt jen opakuje všeobecně známá pravidla?

Jak jsem již uvedla, informovanost mládeže v této problematice je malá. Sama se v praxi neustále setkávám s nevědomostí a s mylnými názory o lidech se sluchovým postižením, ze kterých pramení mnoho nedorozumění a nepříznivě ovlivňují přístup a chování k těmto lidem. Kde jinde než právě ve školách by se mělo začít s osvětou? Žáci a studenti jsou otevřenější k novým informacím a nemají tolik „zakořeněné“ předsudky o „jiných“ lidech, se kterými se mohou setkat. Obecné povědomí o rovnocenném přístupu k osobám se zdravotním

postižením možná je na lepší úrovni, než tomu bylo dříve. Stále však chybí dovednosti, jak se k těmto lidem chovat a jak s nimi komunikovat v konkrétní situaci.

Najde podle Vašeho názoru vytvořený výukový produkt své uplatnění i na školách pro žáky se zdravotním postižením?

Ano. Žáci si probíráním učiva týkající se jejich vlastního postižení mohou utřídit některé věci a myslím si, že je pro ně důležité vědět, co se o nich učí ostatní. Výuka o jejich problematice může probíhat spíše formou diskuze. Materiál obsahuje poznatky i o dalších typech postižení. Zdá se mi smysluplné a vhodné, aby se například žáci se sluchovým postižením dozvěděli o existenci lidí se zcela jinými problémy. Rozšíří si tak své obzory o dovednosti, jak se k osobám s jiným postižením chovat.

Mgr. BcA. Radka Kulichová, DiS.,
Unie neslyšících Brno, o. s.

Rozhovor s Mgr. Pavlem Macháčkem z Tyfloservis o. p. s., Praha

Výukový materiál, na jehož tvorbě jste se autorsky podílel /podílela bude využíván ve výuce žáků na druhém stupni základních škol a na středních školách všech zaměření (humanitní, přírodovědné, technické, ekonomické, zdravotní atd...). To je docela široké spektrum, představující různé úrovně znalostí i různé úrovně chápání. Jak jste se s tímto faktem vypořádali?

Zpočátku jsem se zalekl, protože jsem si říkal, že materiál v tolika variantách nelze v nějakém dostupném čase vytvořit. A opravdu nelze. Snažili jsme se tedy s kolegou Janečkou psát hodně široce, aby si každý mohl najít - doufáme - „to své“.

Kompletní výukový produkt, který bude výstupem tohoto projektu, je značně

obsáhlý. Je zřejmé, že učitelé v rámci hodinových dotací relevantních předmětů ho nebudou moci v celém rozsahu využít. Je podle vašeho názoru správné, že nabízíme učitelům, resp. jejich žákům takové množství informací? Nebylo

v tomto případě na místě rčení: „Méně je někdy více“?

Nemohu odpovědět jinak (sám jsem pedagog)... I přes potřebu jisté návodnosti a zadání tématu v osnovách si každý učitel přece dokáže zpravovat svou „hodinu“ podle potřeb a času a s ohledem na podmínky, jaké má.

Je podle vašeho názoru výukový materiál, který v rámci projektu „Výuka k různosti“ vzniká, nutný? Není už u mladých lidí obecné povědomí o rovnocenném přístupu k osobám se zdravotním postižením na takové úrovni, že projekt jen opakuje všeobecně známá pravidla?

I kdyby se známá pravidla jenom opakovala, tak přece vždycky dorůstají další, pro které některé věci budou nové.

Zásadní v tomto projektu je ovšem to, že v tomto rozsahu a podobě, jaká se rýsuje, nebyl (pokud vím) žádný projekt takto pojatý. Nevytvářím si ovšem také iluzi, že každý člověk musí vědět, jak může nabídnout pomoc druhému, mohou v tom pomoci i běžná, obecně platná pravidla chování a trocha snahy a důvtipu.

Najde podle Vašeho názoru vytvořený výukový produkt své uplatnění i na školách pro žáky se zdravotním postižením?

Bude-li jim výstup projektu zpřístupněn s ohledem na smyslové omezení, tak by mohl být. Předpokládám to i proto, že snad každého zajímá, jak je viděn, a kde

může mít komunikační potíže s ostatními. A navíc má potom každý možnost sdělit, co si o tom vnímání okolních lidí myslí, jak se cítí a může odezvou své okolí ovlivňovat.

Mgr. Pavel Macháček
Tyfloservis o. p. s., Praha

Rozhovor s Ing. Petrem Konvalinkou ze Střední školy F. D. Roosevelta pro tělesně postižené, Brno

Výukový materiál, na jehož tvorbě jste se autorsky podílel / podílela bude využíván ve výuce žáků na druhém stupni základních škol a na středních školách všech zaměření (humanitní, přírodovědné, technické, ekonomické, zdravotní atd...). To je docela široké spektrum, představující různé úrovně znalostí i různé úrovně chápání. Jak jste se s tímto faktem vypořádali? Působím na střední škole pro tělesně postižené a každý den potkávám středoškoláky od maturantů až po žáky praktické školy jednoleté (celkem se na naší škole vyučuje 18 různých oborů vzdělání a máme tu mezi 230 žáky 230 originálních osobností...). Díky takovéto, mnohaleté zkušenosti pro mne není příliš těžké přeradit na jinou rychlost a případně přesunout těžiště výkladu jinam, prostě upravit postupy, texty apod. podle potřeb a úrovně žáků. Snažil jsem se výukový materiál hojně doplňovat obrázky, aby se žáci i učitelé v problematice snadněji zorientovali a vytvářeli si jasnější představu o nových věcech. Výukový materiál lze navíc využít ve dvou úrovních a některé, doplňkové části je tedy možné z časových a jiných důvodů jednoduše přeskočit. Posouzení, jak se vše povedlo, bude ovšem na žácích a učitelích.

Kompletní výukový produkt, který bude výstupem tohoto projektu, je značně obsáhlý. Je zřejmé, že učitelé v rámci hodinových dotací relevantních předmětů ho nebudou moci v celém rozsahu využít. Je podle vašeho názoru správné, že nabízáme učitelům, resp. jejich žákům takové množství informací? Nebylo v tomto případě na místě rčení: „Méně je někdy více“? Ale ten materiál, byť je obsáhlý, je z mého pohledu spíše to zmíněné „méně“. Výukový produkt se totiž týká dost široké problematiky a mohl by tedy zahrnovat i podstatně více informací. Ano, připouštím, dalo se i ubrat, ale přiznejme si, že z oblasti, která se týká života našich blízkých, kteří neměli ve všem tolik štěstí jako většina, jsou informace důležité. Stále znovu je potřeba rozptylovat různé mýty a fámy a jasně informovat nejenom o potřebách osob se zdravotním postižením, ale také o jejich běžném životě, starostech i radostech.

Je podle vašeho názoru výukový materiál, který v rámci projektu „Výuka k různosti“ vzniká, nutný? Není už u mladých lidí obecné povědomí o rovnocenném přístupu k osobám se zdravotním postižením na takové úrovni, že projekt jen opakuje všeobecně známá pravidla?

Materiál určitě není nadbytečný a troufnu si tvrdit, že je i nutný. Nejde o to, že by lidé nebo mladí lidé či žáci škol informace neměli, ale problémem jsou často zkreslené informace a zmíněné mýty a fámy. Je potřeba si uvědomit, že stále žijeme v době, kdy se takové to celospolečenské obecné povědomí tříbí a vyvíjí. Různost vždy souvisí s tolerancí a historie nás mnohokrát poučila, že nejhorší činy se často děly pod vlajkou netolerance. K posunu správným směrem, ke vzájemné toleranci, snad pomohou i výukové materiály v rámci projektu „Výuka k různosti“.

Najde podle Vašeho názoru vytvořený výukový produkt své uplatnění i na školách pro žáky se zdravotním postižením?

Zcela jistě. Výukový materiál má z pohledu osob se zdravotním postižením v některých směrech vysloveně praktické výstupy a je tedy přínosný i jako pomůcka pro jejich reálný život. Žáci se mohou dozvědět o některých nástrojích a novinkách, které je mohou v různých situacích podpořit apod. a také mohou poznat i něco nového o sobě, a to je povětšinou přínosné...

Je něco, co by ze zpětného pohledu bylo potřeba doplnit, rozšířit, případně zúžit nebo dokonce udělat zcela jinak?

Myslím, že ne, ale je především namísto poděkovat tvůrcům a koordinátorům projektu za dobrý nápad i realizaci... takže, děkuji. A také chci popřát žákům a učitelům přínosné využívání materiálu ve výuce.

Ing. Petr Konvalinka
Střední škola F. D. Roosevelta pro tělesně postižené, Brno

Vybraná ukázka metodiky pro použití učební opory „Výuka k různosti“ ve výuce

4. Metodika

4.1 Společný úvod (jak je metodika pojata)

V úvodu této části, která se již zabývá představením samotných materiálů k výuce, předkládáme krátké vysvětlení, jak jsou výukové materiály uspořádány. Popisuje jak je možné s materiály pracovat a používat je přímo ve výuce.

Jako úvodní text je zařazena kapitola „Nejsme všichni stejní...“, a to je dobře“, která popisuje rozdílnost (diverzitu) ve společnosti v širším kontextu. Je rozdělena do 8 kapitol, každá kapitola popisuje specifika jednotlivých menšin, od národnostních, přes náboženské, sexuální, věkové až po menšinu zdravotně postižených. Menšinou zdravotně postižených se budeme zabývat podrobněji napříč jednotlivými druhy postižení. Ke každému druhu postižení vznikly odborné texty, které Vás i Vaše žáky seznámí a naučí teoretickým znalostem ve dvou úrovních, které můžete rozdělit podle věku žáků a jejich individuálních schopností. Po získání teoretických znalostí a specifík jednotlivých postižení Vás metodická příručka provede praktickými zkušenostmi osob se zdravotním postižením a zásadami správné komunikace. Se zásadami správné komunikace s OZP je třeba se seznámit, proto aby se cítili Vaši žáci i jejich kamarádi, blízcí i lidé kolem nich, bezpečně, nepodléhali předsudkům a mýtům, které se ve společnosti v neprospěch osob se zdravotním postižením stále vyskytují.

Části kapitol, jako jsou cíle, z cílů vycházející očekávané výstupy, k zamyšlení, otázky a úkoly, klíč k otázkám a úkolům, pracovní listy a slovníček jsou v textu odlišeny a slouží pouze k učitelově potřebě a rozvaze, zda a jak je bude ve výuce používat. V každé kapitole je žákům k dispozici samotný text, klíčová slova, část k zapamatování a pracovní listy. V závěru jsou zveřejněny důležité odkazy, které s danou problematikou souvisejí. Otázky a úkoly slouží k ověření získaných znalostí, dovedností a postojů, které žáci prostřednictvím výuky získají. Ke každému typu postižení jsou na příloženém DVD modelové situace a příklady dobré praxe, které doplňují text a pomůžou Vám k navození situací, se kterými se žáci již setkali nebo v budoucnu mohou setkat. Prostřednictvím modelových situací, které jsou zaznamenány na DVD, je ukázáno jak správně reagovat a naopak, co je v komunikaci se zdravotně postiženými nepřijatelné, neslušné a často nevhodné.

Zásady správné komunikace jsou popsány podrobně pouze pro osoby s tělesným, sluchovým a zrakovým postižením, které jsou do běžného typu škol integrovány nejčastěji.

Osoby s mentálním postižením a Osoby s narušenou komunikační schopností, se v kapitolách věnovaných zásadám správné komunikace již nevyskytují. Důvodem je fakt, že problematika

těchto dvou postižení je tak obsáhlá a různorodá, že popisovat ji v rámci daného materiálu, by bylo velice obtížné. Na osoby s tímto postižením se však vztahuje většina ze zásad správné komunikace, které jsou popsány pro jiná postižení.

Samotní autoři textů jsou osoby se zdravotním postižením a mají se svým postižením nemalé zkušenosti, které Vám chtějí zprostředkovat předkládanými texty.

Samotné texty, jejich vhodnost a přiměřenost byly ověřovány na 12 pilotních školách. Byly vybrány základní a střední školy, a to jak běžného typu, tak i školy speciální, zaměřené na různé druhy zdravotního postižení.

ČÁST I. ÚVOD

Kapitoly Nejsme všichni stejní a to je dobře, Rub a líc a Osoby se zdravotním postižením, které jsou zpracovány v úvodu, slouží jako motivační kapitoly, které lze použít jako úvodní pro každý typ postižení.

Např. Budete chtít seznámit žáky se zrakovým postižením a všim co se zrakového postižení týká. Jako úvodní část, je možné použít všechny, nebo některou z kapitol, Nejsme všichni stejní, a to je dobře, Rub a líc a Osoby se zdravotním postižením jako motivační úvod a dále můžete pokračovat v teoretické části, která zrakové postižení popisuje. Následovně je možné navázat částí praktickou, kde žáky seznámíte se zásadami správné komunikace s osobami se zrakovým postižením. Žáci si procvičí své získané vědomosti na otázkách a úkolech. Vše můžete ještě doplnit příklady dobré praxe a modelovými situacemi, týkajícími se zrakového postižení, které si žáci prohlédnou na příloženém DVD.

Pokud si učitel zvolí jiný přístup např. seznámit žáky se správnými zásadami komunikace všech zde popsaných zdravotních postižení, vybere si pouze kapitoly „Zásady správné komunikace“, které jsou tři, a to pro tělesné, sluchové a zrakové postižení. Před tyto kapitoly je vhodné zařadit kapitolu „Rub a líc“.

Takto lze kombinovat všechny uváděné kapitoly, podle toho jaký si učitel stanoví cíl. Proto necháváme prostor kreativě a nápaditosti s jakou lze tento materiál vyžít s ohledem na možnosti, potřeby a specifika dané skupiny žáků.

Koncept aplikace metodiky pro použití učební opory „Výuka k různosti“ ve výuce je uveden na následující straně v Matici výukových materiálů.

Kolektiv autorů Národní rady osob se zdravotním postižením ČR, o. s., Praha

Matice výukových materiálů

Nejsme všichni stejní a to je dobře					
Osoby se zdravotním postižením					
Rub a líc					
Teoretická část I. úroveň	Zrakové postižení	Sluchové postižení	Tělesné postižení	Mentální postižení	Narušená komunikační schopnost
Teoretická část II. úroveň	Zrakové postižení	Sluchové postižení	Tělesné postižení		
Zásady správné komunikace a pomoci	Zrakové postižení	Sluchové postižení	Tělesné postižení		
Výchovná dramatika					
Modelové situace					
Příklady dobré praxe					

➔ Znázornění způsobu výuky jednotlivých témat věnovaných konkrétním druhům zdravotního postižení. Tato témata lze probírat buď dle druhu postižení (svisle), tedy např. materiály věnující se zrakovému postižení, nebo dle typu výukových materiálů (vodorovně), tedy např. teoretickou část, I. úroveň pro jednotlivé druhy postižení. Volba způsobu výuky a zda budou do výuky zařazeny všechny materiály, nebo jen některé z nich je na úvaze učitele.

Odpovědi zástupců pilotních škol na otázky prezentované na semináři autorů a zástupců pilotních škol dne 22. 11. 2010 k pracovní verzi výukových materiálů projektu „Výuka k různosti jako součást multikulturní výchovy a vzdělávání“

- Odpovídá rozsah a odbornost předkládaných materiálů potřebám učitelů?
- Je materiál dostatečně a přehledně strukturován?
- Vyhovuje pořadí jednotlivých kapitol – cíl, vlastní text, otázky a úkoly, klíčová slova / slovníček?
- Jsou názvy kapitol vhodné, srozumitelné?
- Chybí v některém z modulů něco, co považujete za zásadní pro výuku v dané oblasti? Je nutno nějakou část doplnit nebo zásadně přepracovat?
- Je vyhovující výběr textů určených pouze učiteli a textů určených žákům? Má dojít k nějakým přesunům (v kladném případě, kterých konkrétních kapitol, částí textů apod. se to týká)?
- Jak označit a jak následně v praxi pracovat s nadstavbovým textem materiálů modulu 1.1.3 „Zásady správné komunikace s OZP“ (v pracovní verzi označen červeně)? Mají být tyto nadstavbové informace začleněny do textu pro žáky nebo mají být volitelnou součástí materiálu pro učitele?
- Jakým způsobem má být zpracován výsledný DVD? Mají to být dva samostatné disky – jeden pro učitele a jeden pro žáky - nebo jeden souhrnný DVD, v jehož úvodním menu bude volba „Pro učitele“/„Pro žáky“?
- Jakým způsobem má být řešeno rozdělení verzí pro učitele a pro žáky v tištěné podobě? Mají to být dvě samostatné publikace nebo jedna souhrnná, kde budou materiály pro učitele vyznačeny jiným typem písma a jinou barvou? (v pracovní verzi označeno modrou barvou)
- Ve kterých vzdělávacích oborech jednotlivé moduly využijete? Budete při aplikaci výukových materiálů využívat návaznosti na další vzdělávací oblasti, obory? Na které? Bylo by vhodné tuto návaznost uvést u patřičných kapitol i ve výukových textech?

1) Odpovídá rozsah a odbornost předkládaných materiálů potřebám učitelů?

		+	-	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava	Materiál rozhodně vyhovuje potřebám učitele		
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	Ano Rozsah i odbornost odpovídá potřebám učitelů. Např. pro asistenty pedagogů může být vhodným, zcela postačujícím studijním materiálem pro jednotlivá postižení. V tomto smyslu nabývá obsah širšího rozměru.		

3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			Ve svém předmětu toho tolik nevyužiju, protože mám dostatek materiálů a pro studenty jsem navíc vytvořil e-learningový kurz, použil bych spíše jen určité části. Proto se nebudu vyjadřovat k jednotlivým dotazům.
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková	ANO		
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	ANO		
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	ANO <i>Pro potřeby učitelů je materiál dostatečně odborně obsáhlý.</i>		Dovolím si posoudit pouze části týkající se zrakového a sluchového postižení.
7)	Základní škola Chlumeck nad Cidlinou	ANO		
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor	ANO		
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	ANO <i>Každý si v něm najde to své.</i>		
10)	Základní škola Prachatice	ANO		
11)	Cyrilometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově	ANO Rozsah odpovídá, odbornost nemohu hodnotit, pro mne jako pro pedagoga je dostačující.		
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí	ANO		
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka	ANO		
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	ANO		

2) Je materiál dostatečně a přehledně strukturován?

		+	-	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava		Navrhovala bych sjednotit strukturu všech textů, neboť některé z nich mi připadaly nepřehledné. 1) Např. Sluchové postižení (modul 1.1.2) 2) nerozlišovala bych příklady a souvislý text 3) odst. K zapamatování – vybrat jen nejdůležitější informace (na str. 5 odst. K zapamatování 2x pod sebou – nevím, co je podstatné) 4) odst. Zajímavost – neužívala bych tučné písmo (vzbuzuje dojem důležité informace) 5) nadpisy – odlišit od jiných odstavců.	
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	ANO, je přehledně strukturován, dobře se v materiálu orientuje.		
3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková	ANO		
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	ANO		
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	ANO <i>Materiály jsou dostatečně strukturované a přehledné.</i>		
7)	Základní škola Chlumeč nad Cidlinou	ANO		
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor			Vyhovuje dělení na tři skupiny, rozdělila bych je: 1. Nejsme všichni stejní... (menšíny) 2. OZP – základní rozlišení a popis postižení 3. Zásady správné komunikace s OZP (již neuvádět znova to, co již bylo obsahem bodu 2).
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	ANO, vyhovující		

10)	Základní škola Prachatice	ANO		
11)	Cyrilometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově	ANO		
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí	ANO		
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka	ANO		
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	ANO		

3) Vyhovuje pořadí jednotlivých kapitol – cíl, vlastní text, otázky a úkoly, klíčová slova / slovníček?

		+	-	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava			Návrh: 1) cíl = sjednotit: v každé kapitole nebo vždy jen na začátku textu 2) vlastní text = odlišit K zapamatování, K zamyšlení, Zajímavost 3) vysvětlení pojmů 4) otázky k textu 5) literatura a zdroje pro zájemce = internetové zdroje je vhodné rozvést 6) čítanka (otázky k textu), pracovní listy
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	ANO, <i>vyhovuje a postačuje.</i>		
3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková			1) zařadila bych klíčová slova i slovníček 2) kapitoly bych dělila dle problematiky, dle mého názoru by to bylo ucelenější a nemuselo by se hledat v metodice
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	ANO		
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	ANO, <i>pořadí je vhodné.</i>		Dalo by se případně řešit, zda klíčová slova uvést před vlastním textem nebo je ponechat na konci kapitoly.

7)	Základní škola Chlumeč nad Cidlinou	ANO		
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor	ANO		
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	ANO		
10)	Základní škola Prachatice	ANO		
11)	Cyrilometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově	ANO		
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí	ANO		
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka	ANO, slovníček pro laickou veřejnost vřele doporučuji.		
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	ANO		

4) Jsou názvy kapitol vhodné, srozumitelné?

		+	-	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava		Trochu mě zarazil název modulu 1.1.2 Rub a líc. Pokud jsem to správně pochopila, pak rub má symbolizovat zdravého člověka a líc člověka s postižením a tento opak, dle mého názoru, odvádí od smyslu celého projektu – tedy integrace osob se zdravotním postižením.	
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	ANO, názvy kapitol je možné ponechat.		
3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková	ANO, ovšem mluvím za střední školu, možná na ZŠ je problematika příliš obsáhlá		
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	ANO		

6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	ANO. Názvy kapitol vhodně vystihují obsah a jsou srozumitelné		
7)	Základní škola Chlumeč nad Cidlinou	ANO		
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor	ANO		
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	ANO		
10)	Základní škola Prachatice	ANO		
11)	Cyrilometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově	ANO		
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí	ANO		
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka	ANO		
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	ANO		

5) Chybí v některém z modulů něco, co považujete za zásadní pro výuku v dané oblasti? Je nutno nějakou část doplnit nebo zásadně přepracovat?

		NECHYBÍ	CHYBÍ	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava		<p style="text-align: center;">✓</p> <p>V článku Osoby se zdravotním postižením – úvodní kapitola mi chybí otázky a úkoly k textu (tabulkám), žákům jsou předkládány hotové informace. Text by mohl být zakončen shrnujícím testem, příp. úkoly typu: urči pravdivost vět (pravda x předsudek – vysvětli, proč to tak není).</p>	
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	✓		Z hlediska našich potřeb rozsah vyhovuje, nepovažujeme za nutné další úpravy a doplnění.
3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			

4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková	✓		<p>Jen poznámka a návrh – není nutné přepracovávat:</p> <p>1.1.2. tělesné postižení: 6/a onemocnění nervového systému- rozdělila bych- centrální a periferní nervový systém (zmínila bych se o parézách- plegiích), 6/f – u onkologických onemocnění- je zde uvedeno, „ Rakovina nebo taky(é) nádorové onemocnění...“ jedná se zhoubné nádorové onemocnění, přidala bych sem nečastější onko. onem. dle soustav. (GIT, GYP..) 6/g - k duševním a psychickým poruchám bych zahrнула deprese, přesunula bych sem i poruchy příjmu potravy z 6/h + bych přidala obezitu, v 6/h bych se zmínila Crohnově chorobě 6/j infekční onemocnění, tak jako v některých kapitolách se věnujete jen osvětlení jednoho onemocnění. Dle mého názoru bych přidala možnosti přenosu a charakteristiku hepatitid A, B, C Přidala bych kapitolu sexuálně přenosné choroby. Celou tuto kapitolu bych osobně uchopila poněkud jinak, výběr onemocnění atd.</p>
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	✓		
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	✓		Materiál je možné doplňovat o další vhodné materiály, ale nic zásadního nepostrádá.
7)	Základní škola Chlumeck nad Cidlinou	✓		

8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor	✓		
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	✓		
10)	Základní škola Prachatice	✓		
11)	Cyriľometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově	✓		
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí	✓		
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka	✓		
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	✓		

6) Je vyhovující výběr textů určených pouze učiteli a textů určených žákům? Má dojít k nějakým přesunům (v kladném případě, kterých konkrétních kapitol, částí textů apod. se to týká?)

		+	-	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava	ANO		
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	ANO		
3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková			VIZ ODPOVĚĎ NA OTÁZKU Č. 5
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	ANO		
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	ANO		
7)	Základní škola Chlumeck nad Cidlinou	ANO NECHAT STÁVAJÍCÍ POŘADÍ		
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor		NE	

9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	ANO		
10)	Základní škola Prachatice	ANO NECHAT STÁVAJÍCÍ POŘADÍ		
11)	Cyriľometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově	ANO PONECHAT .		
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí	ANO		
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka	ANO, výběr textů je vyhovující.		
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	ANO		

7) Jak označit a jak následně v praxi pracovat s nadstavbovým textem materiálů modulu 1.1.3 „Zásady správné komunikace s OZP“

(v pracovní verzi označen červeně)?

Mají být tyto nadstavbové informace začleněny do textu pro žáky nebo mají být volitelnou součástí materiálu pro učitele?

		ZAČLENĚNY DO TEXTU PRO ŽÁKY	VOLITELNÁ SOUČÁST MATERIÁLU PRO UČITELE	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava		Nadstavbové informace by měly být součástí materiálu pro učitele, pro žáky je text příliš odborný, obsahuje mnoho nových pojmů.	
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postížené, Plzeň		Našim potřebám vyhovuje oddělení nadstavbových informací od textu žáků, aby ty byly co nejméně složité, nejpřehlednější, neodradily předem obsáhlostí a děti se v nich neztráceli. Rozsáhlejší obsah by byl na porozumění, pozornosti a soustředěnosti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.	
3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková	Určitě součástí i textu pro žáky.		

5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	Tyto nadstavbové informace mohou být začleněny do textu pro žáky. Nadstavbový text může být označen pouze 1.1.3.A		
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	Tyto části by měly být dostupné i žákům. Jsou sice v některých částech pojaté možná příliš detailně, ale často právě až v detailech vzniká opravdový zájem žáků. Je třeba počítat s tím, že se vyskytují i žáci, kteří mají hlubší zájem o konkrétní problematiku.		
7)	Základní škola Chlumeč nad Cidlinou	Jsme pro začlenění do textu.		
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor		Vhodnější se mi zdá volitelná součást materiálu pro učitele.	
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov			Nechala bych to na učiteli. Jestliže budou materiály ve finální verzi i v elektronické podobě, tak je velice snadné s tím pracovat a případně některé pasáže překopírovat žákům.
10)	Základní škola Prachatice			Nenašla v textu.
11)	Cyrlometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově		Ponechat rozdělení na část pro učitele a část pro žáka	
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí		Je pro volitelnou úroveň	
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka		Nadstavbové informace doporučuji zařadit jako volitelnou část pro učitele.	
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice		Volitelná součást materiálu pro učitele.	

8) Jakým způsobem má být zpracován výsledný DVD?

Mají to být dva samostatné disky – jeden pro učitele a jeden pro žáky

- nebo jeden souhrnný DVD, v jehož úvodním menu bude volba „Pro učitele“/„Pro žáky“?

		DVA SAMOSTATNÉ DISKY	JEDEN SOUHRNNÝ DISK S VOLBOU PRO UČITELE / ŽÁKY	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava	✓		
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	✓		
3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková		✓	
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	✓		
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)		✓	
7)	Základní škola Chlumeč nad Cidlinou		✓	
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor		✓	
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	✓		
10)	Základní škola Prachatice	✓		
11)	Cyriometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově		✓	
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí		✓	
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka		✓	
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	✓		

9) Jakým způsobem má být řešeno rozdělení verzí pro učitele a pro žáky v tištěné podobě?

Mají to být dvě samostatné publikace nebo jedna souhrnná, kde budou materiály pro učitele vyznačeny jiným typem písma a jinou barvou? (v pracovní verzi označeno modrou barvou)

		DVĚ SAMOSTATNÉ PUBLIKACE	JEDNA SOUHRNNÁ PUBLIKACE PRO UČITELE A ŽÁKY	Obecná odpověď Jiný názor
1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava	✓		
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	✓		

3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek			
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejduková		✓	
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	✓		
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	✓		
7)	Základní škola Chlumeck nad Cidlinou	✓		
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor	✓		
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	✓ Dle mého názoru – učitel by měl mít k dispozici publikaci, kde bude jak verze „učitelova“ tak „žákova“. Žák by měl mít verzi svou.		
10)	Základní škola Prachatice	✓		
11)	Cyriometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově	✓		
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí		Jedna souhrnná publikace formou samostatných listů v „šanonu“ s možností vytažení listů, např. pracovních	
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka		Jedna publikace s barevně rozlišeným textem - v případě zájmu si i žák může rozšířit obzor.	
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	✓		

10) Ve kterých vzdělávacích oborech jednotlivé moduly využijete?

Budete při aplikaci výukových materiálů využívat návaznosti na další vzdělávací oblasti, obory? Na které? Bylo by vhodné tuto návaznost uvést u příslušných kapitol i ve výukových textech?

1)	Sportovní gymnázium D. a E. Zátokových, Ostrava	Předměty občanská výchova, ZSV, český jazyk, dějepis, anglický jazyk, biologie. Návaznost na další vzdělávací obory bych u jednotlivých kapitol uvítala.
2)	MŠ a ZŠ pro zrakově postižené, Plzeň	Do našeho ŠVP jsou témata jednotlivých modulů zapracována do průřezových témat, nejčastěji se objevují v předmětech – výchova ke zdraví, občanská výchova, přírodopis, výtvarná výchova, dále do projektového vyučování v rámci programu primární prevence.

3)	Střední zdravotnická škola Beroun – Mgr. Šimek	
4)	Střední zdravotnická škola Beroun – Jana Hejdková	Využijeme v obou oborech, napříč předměty.
5)	Střední škola teleinformatiky, Ostrava	Jednotlivé moduly využijeme v různých oborech. Především je využije školící metodická prevence při svých přednáškách a prezentacích, dále v předmětu „Úvod do světa práce“, občanské výchově, v Základech společenských věd a v předmětu Chemie a ekologie, jehož součástí je biologie.
6)	SŠ F. D. Roosevelta (Ing. Petr Konvalinka)	Využití se bude týkat všech oborů, které se vyučují na naší škole, od Praktické školy, přes obory s výučním listem, až k maturitnímu oboru Obchodní akademie a Informatika v ekonomice. Využití se bude týkat oblastí společenskovední základ, estetická výchova a výchova ke zdraví. Zmínit návaznost mezi předměty, řešit mezipředmětové vztahy je namístě i v textu jednotlivých kapitol.
7)	Základní škola Chlumeck nad Cidlinou	Moduly využijeme v předmětech – výchova k občanství a rodinná výchova, přírodopis, zeměpis, matematika, literatura, dějepis. Podle našeho názoru návaznost na další vzdělávací oblasti si učitel určí sám.
8)	Základní škola a Mateřská škola Tábor	Člověk a společnost – výchova k občanství Člověk a příroda - biologie, zeměpis Člověk a zdraví - výchova ke zdraví, tělesná výchova Jazyk a komunikace – český jazyk Dále využijeme moduly v průřezových tématech Osobnostní a sociální výchova a Multikulturní výchova. V průběhu používání témat se určitě vyskytnou další možnosti využití. Považuji za vhodné uvést návaznosti na jiné obory u kapitol a v textech.
9)	Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov	Jsem učitelkou ZSV, kde se dají uplatnit moduly všechny. Jak se potvrdilo i na pondělní diskusi – materiály jsou velice různorodé – což je jejich výhodou - a proto se využít v dalších vzdělávacích oborech nabízí – fyzika, biologie, český jazyk, historie atd. Jelikož je však každý učitel jakoby „zahleděn a pohlcen“ pouze svým předmětem, doporučuji odkázat, kde všude se dají tyto moduly ještě využít – pak bude i snadnější „šíření“ těchto materiálů po škole pro další učitele, kteří jsou kompetentní v jiných oborech.
10)	Základní škola Prachatice	Vzdělávací obory: Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a společnost. Budeme navazovat na obor Člověk a zdraví a Člověk a příroda. Do úvodů jednotlivých kapitol by bylo vhodné možnosti využití příslušných témat v různých vzdělávacích oblastech doplnit.
11)	Cyrlometodějské gymnázium a Mateřská škola v Prostějově	Základy společenských věd, občanská výchova, biologie, fyzika, český jazyk, etická výchova, v tématech osobnostního a sociálního rozvoje a multikulturní výchovy. Uvítal bych návaznost uvádět v publikaci pro učitele.
12)	OA A VOŠ Valašské Meziříčí	Využití se nabízí široké, ale myslím, že uvedení u kapitol souhrnně pro všechny typy škol je složité vzhledem k rozdílnosti škol, oborů i předmětů. Tyto návaznosti si musí udělat každá škola samostatně. Např. my máme čtyři obory a každý má samozřejmě jiný učební plán. Takže u nás se bude jednat o předměty: především OBN-občanská nauka, SVS- společensko-vědní seminář, ÚSK- ústní komunikace, DEJ- dějepis, ZEM - zeměpis, HOZ - hospodářský zeměpis BIO - biologie, ale podílet se mohou i předměty VYT - výpočetní technika, CJ - cizí jazyky, STA - statistika, CER- cestovní ruch, APP - aplikovaná psychologie, SPK - společenská kultura nebo PEK - písemná a elektronická komunikace.
13)	MŠ a ZŠ pro TP, Brno, Kociánka	Publikaci využijeme především ve vzdělávacích oborech Člověk a jeho svět, Výchova k občanství a Výchova ke zdraví. Dále je možné publikaci využít i v rámci průřezových témat Osobnostní výchova, která je zaměřena na osobnostní, morální a sociální rozvoj, dále v průřezovém tématu Výchova demokratického občana nebo ev. v průřezovém tématu Mediální výchova.
14)	Střední škola Ostrava - Kunčice	Dá se využít ve všech vzdělávacích oborech.

Partneři projektu

1) Výzkumný ústav pedagogický v Praze

Novodvorská 1010/4, 142 01 Praha 4
Kontaktní osoba: Mgr. Tomáš Hušek
Tel: 245 001 406
E-mail: husek@vuppraha.cz

2) Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky, o. s.

Partyzánská 7, 170 00 Praha 7 – Holešovice
Kontaktní osoba: Václav Krása
Tel: 266 753 421
E-mail: v.krasa@nrzp.cz
Kontaktní osoba: Bohumila Miškovská, Dis.
Tel: 266 753 432
E-mail: b.miskovska@nrzp.cz

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR

3) Unie neslyšících Brno, o. s.

Palackého třída 120, 612 00 Brno – Královo Pole
Kontaktní osoba: Mgr. Radka Kulichová, Dis.
Tel: 541 245 321
E-mail: unb@cmjn.cz; radka.kulichova@cmjn.cz

4) Tyfloservis, o. p. s.

Krakovská 21, 110 00 Praha 1
Kontaktní osoba: PhDr. Josef Cerha
Tel: 221 462 364
E-mail: centrum@tyfloservis.cz
Kontaktní osoba: Mgr. Pavel Macháček
Tel: 221 462 362
E-mail: machacek@tyfloservis.cz

5) Janáčková akademie múzických umění v Brně

Beethovenova 2, 662 15 Brno
Kontaktní osoba: PhDr. Veronika Broulíková
Tel: 542 591 101
E-mail: broulikova.veronika@volny.cz

6) Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky

Krakovská 21/1695, 110 00 Praha – Nové město
Kontaktní osoba: Josef Stiborský - prezident
Tel: 221 462 462
E-mail: prezident@sons.cz
Kontaktní osoba: Martin Hyvňar, Dis
Tel: 221 462 468
E-mail: novyjicin-odbocka@sons.cz

7) Střední škola F. D. Roosevelta pro tělesně postižené, Brno, Křížíkova 11

Křížíkova 1694/11, 612 00 Brno – Královo Pole
Kontaktní osoba: Ing. Miroslava Zahradníková
Tel: 539 086 671
E-mail: zahradnikova@sstpm.qmail.cz
Kontaktní osoba: Ing. Petr Konvalinka
Tel: 539 086 684
E-mail: konvalinka@sstpm.qmail.cz

STŘEDNÍ ŠKOLA F. D. ROOSEVELTA
PRO TĚLESNĚ POSTIŽENÉ,
BRNO, KŘÍŽÍKOVA 11

8) Mateřská škola a Základní škola pro tělesně postižené, Brno, Kociánka 6

Kociánka 6, 612 00 Brno
Kontaktní osoba: PaedDr. Jana Kučerová
Tel: 541 246 641
E-mail: kucerova@sskocianka.cz

9) Cyrilometodějské gymnázium a mateřská škola v Prostějově

Komenského 1592/17, 796 01 Prostějov
Kontaktní osoba: Mgr. Jaroslav Fidrmuc
Tel: 582 302 541
E-mail: fidrmuc@cmg.cz

10) Střední škola teleinformatiky, Ostrava, příspěvková organizace

Opavská 1119, 708 61 Ostrava - Poruba
Kontaktní osoba: Ing. Miroslava Jezerská
Tel: 596 916 951
E-mail: sekretariat@teleinformatika.eu

11) Základní škola Prachatice, Vodňanská 287

Vodňanská 287, 383 01 Prachatice II
Kontaktní osoba: Mgr. Alena Nachlingerová
Tel: 388 302 021
E-mail: zsvod@nettel.cz

12) Střední škola, Ostrava – Kunčice, příspěvková organizace

Vratimovská 681, 719 00 Ostrava - Kunčice
Kontaktní osoba: Mgr. František Repka
Tel: 595 684 309
E-mail: frepka@soskuncice.cz

13) Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátokových, Ostrava,

příspěvková organizace
Volgogradská 2631/6, 700 30 Ostrava - Zábřeh
Kontaktní osoba: Mgr. Václav Štencel
Tel: 596 752 248
E-mail: vaclav.stencel@sportgym-ostava.cz

14) Gymnázium Ladislava Jaroše Holešov

Palackého 524/37, 769 01 Holešov
Kontaktní osoba: Mgr. Blažena Kubičková
Tel: 573 396 098
E-mail: gym.hol@gymhol.cz

15) Mateřská škola, základní škola a střední škola pro sluchově postižené, Valašské Meziříčí, Vsetínská 454

Vsetínská 454/53, 757 01 Valašské Meziříčí
Kontaktní osoba: Mgr. Antonín Liebel
Tel: 571 622 503
E-mail: spsk@val-mez.cz

16) Základní škola a Mateřská škola pro zrakově postižené, Plzeň, Lazaretní 25

Lazaretní 1290/25, 312 00 Plzeň 4 - Doubravka
Kontaktní osoba: Ing. Iva Šmrhová
Tel: 377 261 780
E-mail: zrak@volny.cz

17) Střední zdravotnická škola, Beroun, Mládeže 1102

Mládeže 1102, 266 01 Beroun
Kontaktní osoba: Mgr. Drahomíra Boubínová
Tel: 311 611 188
E-mail: szs.be@tiscali.cz
Kontaktní osoba: Mgr. Daniela Wimmerová
Tel: 311 624 194
E-mail: w.daniela@seznam.cz

18) Základní škola a Mateřská škola Tábor, náměstí Mikuláše z Husi 45

nám. Mikuláše z Husi 45, 390 01 Tábor
Kontaktní osoba: Mgr. Dagmar Havlůjová
Tel: 381 253 883
E-mail: zs1reditel@tabor.cz

19) Obchodní akademie a Vyšší odborná škola Valašské Meziříčí

Masarykova 101/18, 757 01 Valašské Meziříčí
Kontaktní osoba: Mgr. Aleš Kubiček
Tel: 571 611 707
E-mail: akubicek@oavm.cz

20) Základní škola Chlumeck nad Cidlinou

Kozelkova 123/IV., 503 51 Chlumeck nad Cidlinou
Kontaktní osoba: Mgr. Jana Bernartová
Tel: 495 484 570
E-mail: bernartova@zschlumecnc.cz

Toto číslo Zpravodaje projektu „Výuka k různosti jako součást multikulturní výchovy a vzdělávání“, reg. číslo projektu: CZ.1.07/1.2.00/08.0110, OP VK, obsahově připravili (dle abecedního pořadí):

Löffelmann Pavel, Molatová Tereza, Sokolovský Tomáš.

Grafické zpracování:

Šenk Lukáš, Šenková Svatava.

Technická spolupráce:

Brinzíková Martina, Dulaiová Lenka

www.nejsmevsichnistejni.cz

© Centrum vizualizace a interaktivity vzdělávání, s. r. o., Ostrava – koordinátor (příjemce dotace) projektu „Výuka k různosti“